SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	23/11606
Dok.nr:	23/36546
Arkiv:	
Saksbehandler:	Viktor Johnsen
Dato:	16.11.2023

Drøftingssak - Status næringsarbeid - Strategisk næringsplan

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
008/23	Formannskapet	30.11.2023

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

Saken legges fram uten innstilling

Formannskapet - 008/23

FS - behandling:

Tilleggsforslag fra AP, foreslått av Tove Mette Bjørkmo , Arbeiderpartiet
Det bes om at cruisetrafikk tas inn under kapitlet reiseliv
Begrunnelse: Det er pr i dag mellom 10-12 cruiseanløp til Sortland som vil generere økt reiselivsaktivitet.

Forslag fra SP, foreslått av Rune Stigen Kvannli, Senterpartiet
Kommunen som tilrettelegger må implementere reinbeitenæringa i det videre arbeidet med strategisk næringsplan.
Kommunen må aktivt bistå oppdrettsnæringa i sitt arbeid med å sikre visningskonsesjoner og utviklingskonsesjoner. Videre må kommunen være bevisst at sjødriften er premissgivende for aktiviteten på land.
Kommunen må gjøre tydelige retningsvalg for oppdrettsnæringa som bevisst følges opp i politisk og administrativ virksomhet.
Sortland kommune må knytte sammen samfunnsplanleggingen og virksomheten til kommunens næringsavdeling
Felles forslag fra Formannskapet , foreslått av Grete Ellingsen, Høyre
Formannskapet ønsker at følgende føringer ivaretas ved revisjon av strategisk næringsplan:

Det bes om at cruisetrafikk tas inn under kapitlet reiseliv
Begrunnelse: Det er pr i dag mellom 10-12 cruiseanløp til Sortland som vil generere økt reiselivsaktivitet.
Kommunen som tilrettelegger må implementere reinbeitenæringa i det videre arbeidet med strategisk næringsplan.
Kommunen må aktivt bistå oppdrettsnæringa i sitt arbeid med å sikre visningskonsesjoner og utviklingskonsesjoner. Videre må kommunen være bevisst at sjødriften er premissgivende for aktiviteten på land.
Kommunen må gjøre tydelige retningsvalg for oppdrettsnæringa som bevisst følges opp i politisk og administrativ virksomhet.
Sortland kommune må knytte sammen samfunnsplanleggingen og virksomheten til kommunens

næringsavdeling.

Saken ble drøftet av Formannskapet.

Votering:

Forslag fra AP falt enstemmig.

Forslag fra SP falt enstemmig.

Fellesforslag fra Formannskapet enstemmig vedtatt.

FS - vedtak:

Formannskapet ønsker at følgende føringer ivaretas ved revisjon av strategisk næringsplan

Det bes om at cruisetrafikk tas inn under kapitlet reiseliv
Begrunnelse: Det er pr i dag mellom 10-12 cruiseanløp til Sortland som vil generere økt reiselivsaktivitet.
Kommunen som tilrettelegger må implementere reinbeitenæringa i det videre arbeidet med strategisk næringsplan.
Kommunen må aktivt bistå oppdrettsnæringa i sitt arbeid med å sikre visningskonsesjoner og utviklingskonsesjoner. Videre må kommunen være bevisst at sjødriften er premissgivende for aktiviteten på land.
Kommunen må gjøre tydelige retningsvalg for oppdrettsnæringa som bevisst følges opp i politisk og administrativ virksomhet.
Sortland kommune må knytte sammen samfunnsplanleggingen og virksomheten til kommunens næringsavdeling.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN

Kommunedirektøren ønsker å orientere om status oppfølging av strategisk næringsplan, vedtatt i juni 2021. Næringsavdelingen har utarbeidet et grunnlag for en drøftingssak til behandling i formannskapet. Drøftingen omhandler status næringsarbeid, strategisk næringsplan og framtidig organisering.

FAKTA I SAKEN

Sortland kommune har gjennom strategisk næringsplan valgt å prioritere noen næringer som det spesielt skal prioritere ressurser for å utvikle videre.

Bygg, anlegg og eiendomsnæringen er en betydelig næring i kommunen. Det er et mangfold av entreprenører/aktører som tilbyr tjenester innenfor området, og det er fortsatt høy aktivitet i næringen. I dialog med næringen erfarer vi at på mellomlang sikt kan det bli reduksjon i tilgang på prosjekter, noe som kan føre til redusert aktivitet også i vår kommune. Hålogalandsvei-prosjektet som vil ha en prosjektperiode ut 2028 vil gi positive ringvirkninger for lokale aktører innenfor næringen, selv om størstedelen av prosjektet er tildelt større nasjonale selskaper. Bransjen har utfordringer med rekruttering, og behovet for personell sett opp mot tilgjengelighet, er utfordrende. Mangel på lokalt tilbud på videregående skole kan være en medvirkende årsak til at rekrutteringen til næringen er vanskelig.

Handel, service og kultur/opplevelse er en del av DNAet til Sortland som by. Byen har gjennom mange tiår vært kjent som handelsbyen i regionen, med et bred og variert tilbud. Gjennom aktiviteter i Kulturfabrikken kan man oppleve noe for enhver smak. I samarbeid mellom hoteller og Kulturfabrikken, kan man få spennende weekend-pakker, med et variert utvalg av shopping, matopplevelser og kultur.

Sortland sentrum har i dag tre større kjøpesentre samt en del frittstående butikker. I tillegg er det planer om et nytt kjøpesenter i kvartal 8. Gjennom GNIST-prosjektet har kommunen satt fokus på å skape et levende sentrum som vender byen mot sundet. Det er etablert en byforening som er en viktig samarbeidspartner for utvikling av sentrum.

Fiskeri og havbruks-næringene i kommunen er en svært viktig næring. Med høy inntjening, stor aktivitet med mange lokale sysselsatte, og betydelig investeringskapasitet vil denne næringen være en katalysator for vekst i regionen. Som kommune er det viktig at vi som tilrettelegger, muliggjør videre vekst for aktørene innenfor denne næringen. Sortland vgs avd Kleiva naturbruksskole, har et godt og målrettet studietilbud til elever som vil utdanne seg inn i næringen. Med fortsatt vekst i næringen er det viktig at vi som vertskommune er aktiv pådriver for å bevare og videreutvikle miljøet ved skolen. Dette for å tilfredsstille ny og økt kompetanse innenfor en innovativ næring.

Reiseliv. Sortland kommune har sammen med de andre Vesterås-kommunene, inngått en avtale med Visit Vesterålen AS, hvor selskapet skal gjennom målrettet markedsføring, kompetanse- og produktutvikling bidra til økt omsetning for reiselivsaktører i Vesterålen, og arbeide med utvikling av Vesterålen som reisemål. Reisemålet Vesterålen skal utvikles med fokus på en god å bærekraftig utvikling av Vesterålen ihht vedtatt reiselivsstrategi. Visit Vesterålen AS som selskap er fortsatt i en oppstartsfase, etter at oppgavene som ble administrert gjennom tidligere Vesterålen Regionråd ble utskilt som et eget selskap. Visit Vesterålen AS representerer reiselivsaktørene i Vesterålen, og har egne samarbeidsavtaler med aktørene innenfor bransjen.

Landbruk omfatter skog og landbruksproduksjon og er ei viktig næring i kommunen. Landbruket benytter store deler av kommunens arealer, og grunneierne er viktige aktører for å beholde og pleie kulturlandskapet på bygdene. Med dette legger man også til rette for at kommunenes befolkning og tilreisende kan lett få tilgang til utmark i kommunen. Mesteparten av kommunens dyrkede arealer er i drift. Antall bruk i drift er gått noe ned. Konsekvensen av dette er at andre bruk har fått bedret sitt arealgrunnlag. Endret «myrpolitikk» har ført til at tilgangen til areal å dyrke er nærmest borte. Kommunens landbruk er først og fremst husdyrproduksjon på storfe og sau. Det er ønskelig å kunne tilføre brukene tilleggsnæringer med det er resurskrevende og dårlig lønnsomhet i de fleste tilleggsnæringene.

I kommunen tas det ut i dag rundt 20.000 m3 skogsvirke der mesteparten går til flis. Ressursgrunnlaget tilsier at det kan tas ut opp mot 80.000 m3 skogsvirke i 2040. Greier en å utnytt deler av dette til skurtømmer vil økonomien i skogbruket bedre seg betydelig. Det foregår ikke grøfting på myr og nyplanting ut over hogstfelt der det beplantes med gran.

VURDERING

Næringsavdelingen har som mål å være tett på det som skjer i næringslivet. Gjennom besøk, møter med bransjer, frokostmøter og personlig dialog, er vi av den oppfatning at vi som kommune er godt oppdatert på det som skjer i næringslivet. Vi erfarer at vi får ærlige tilbakemeldinger, noe som vi tar med inn i vårt arbeid i avdelingen og i samarbeid med andre avdelinger i kommunen.

Fra bygg, anlegg og eiendomsnæringen erfarer vi en del frustrasjon i samhandlingen med kommunen. Lang saksbehandlingstid og mangel på kommunikasjon mellom kommunen og næringslivet, skaper frustrasjon og dårlig samarbeidsklima. Mangel på kapasitet i kommunens avdelinger innenfor Plan og forvaltning medfører at hastigheten på utviklingen av prosjekter som omsøkes reduseres, og i ytterste konsekvens avsluttes. I en periode hvor næringen nå ser at tilgangen til nye prosjekt er lavere enn tidligere, er det svært viktig at det er mulig å starte opp de prosjekter de allerede har søkt kommunen om. I ytterste konsekvens kan bedrifter bli nødt til å ty til permitteringer av ansatte, i påvente av klarsignal fra kommunen.

Det er stor mangel på tilgjengelig arbeidskraft og dette er også en utfordring for Sortland kommune. For å avhjelpe kapasitetsutfordringene på avdeling Plan og forvaltning, er det inngått avtale med ekstern konsulent på området. Arbeidet med å komme i en bedre situasjon har stor prioritet i kommunen.

Som tilrettelegger av næringsområder i Sortland erfarer vi det som betydelig mer utfordrende i dag å få på plass tilgjengelig areal, enn for kun få år siden. Sortland kommune har mye areal som er myr, og nasjonale mål knyttet til redusert utslipp, og fokus på myr og Co2 sett opp mot overordnede kommunale planer, er utfordrende. Store deler av tilgjengelig areal er myr og N01 i Vestmarka industriområde, som utvikles av kommunen, er et slikt areal.

Handel, service og kultur/opplevelse er for Sortland fortsatt svært viktig. Som regionssenter er det et stort omland som benytter seg av de tilbyd som byen har. Det er fortsatt planer om større investeringer innenfor denne næringen i byen, noe som betyr at investorer har tro på videre vekst.

Gjennom GNIST-prosjektet var et av hovedmålene å få etablert en "forening" som samlet byens næringsliv, lag og foreninger og ildsjeler for felles innsats for byen. Her har kommunen vært en aktiv pådriver for etableringen, og vi har i dag en forening med medlemmer fordelt på 66 bedrifter, 11 ildsjeler og 14 lag/foreninger. Foreningen er aktiv i organisering av aktiviteter i byen jfr julegate, julegatefest, dugnader til beste for byen mm. Det registreres at det gjennom etableringen av foreningen, er et stort engasjement i byens befolkning for å delta. Som et ledd i å skape bli- og bolyst er et godt og nært samarbeid mellom Byforeningen og kommunen viktig. For unge tilflyttere er tiden etter arbeidstids slutt, like viktig å fylle med noe meningsfylt, som en interessant jobb. Her gjør blant annet LINK-Vesterålen en god jobb med å skape nettverk og aktivitet for tilflyttere til regionen.

Fiskeri og havbruks-næringene i Sortland er i vekst. Vi erfarer at det investeres betydelig i havbruksnæringen, hvor nytt lakseslakteri etableres i Holmen, og nytt settefisk-anlegg er under planlegging i kommunen. For hvitfisk næringen vil det bli noen år med redusert kvotegrunnlag. Dette og noe noe lavere tilgjengelighet for fangst av hvitfisk, kan redusere aktiviteten. Etableringene i havbruksnæringen vil gi økt sysselsetting i kommunen. Bare ved det nye slakteriet i Holmen, vil det bli 60-70 nye arbeidsplasser.

Reiseliv. Som reisedestinasjon er Vesterålen i vekst. Tilbakemelding fra bedriftene lokalt er at sommeren 2023 har vært meget god, med mye aktivitet og gode booking tall. Visit Vesterålen AS har presentert en handlingsplan for videre arbeid med bærekraftig reisemålsutvikling for Vesterålen, og det er et utalt mål at aktiviteten skal opp, uten at dette skal negativt påvirke lokalmiljøet. Samarbeidet mellom Sortland kommune og Visit Vesterålen AS bærer preg av at Visit vesterålen AS fortsatt er i en oppstartsfase og ikke har funnet sin form enda, og at Sortland kommune har et utviklingspotensial som kunde/bestiller.

Landbruk. Mante aktører i landbruket sliter med å opprettholde en akseptabel økonomi. Utvidelse av arealgrunnlag for drifta er vanskelig da dyrking av myr ikke godkjennes. Det er nødvendig med nye investeringer på mange av brukene og dette medfører utfordringer for flere. Det er en bekymring i landbruket knyttet til evne/vilje til å overta bruk ved generasjonsskifte. Når antall bruk er synkende med færre gårdbrukere er det en fare for at det gode landbruksmiljøet forvitrer.

Landbruket har i dag god tilgang til god landbrukskompetanse. Utdanningstilbudet som Kleiva gir til ungdom i regionen, er viktig for næringen. Kleiva har i dag stort behov for fornyelse av flere bygg med tilhørende utstyr. Et økt fokus fra Vesterålskommunene og ulike aktører på at utdanningstilbudet på Kleiva blir beholdt og videreutviklet. Samtidig er det viktig at Kleiva får tilført tilstrekkelige økonomiske ressurser. På Kleiva jobbes det med strategi for å møte framtidas jordbruk med bl.a. pågående etablering av biogassanlegg og Kleivakonferansen. Ut over utdanningstilbudet har Kleiva tilknyttet seg andre viktige kompetansemiljøer som veterinærene i Vesterålen, Landbrukstjenesten i Midtre Hålogaland, Norsk landbruksrådgiving avd. og Arktisk kompetansesenter for sau.

Havn. Sortland som region- og logistikksenter i Vesterålen har behov for et nytt havneavsnitt. Dette vil kunne legge til rette for videre vekst for grønn sjøbasert transport og utvikling av eksisterende og ny næring i regionen. Gode logistikk-fasiliteter er en viktig faktor for vekst i regionen. Som vertskapskommune for Kystvakten, er det viktig å legge til rette for å kunne tilfredsstille nåværende og fremtidige behov.

Næring og samfunnsutvikling framtidig organisering

I dag består næringsavdelingen av to årsverk, som arbeider innenfor rammene beskrevet i Strategisk næringsplan 2021-2025. Som en tilgjengelig samarbeidspartner opp mot næringslivet er avdelingen med på å hjelpe og tilrettelegge for aktører i kommunen. Et godt nettverk og god kjennskap til næringslivet er med på å skape tillit mellom oss som kommune og næringslivet. Næringsavdelingen har i alle år vært plassert i stab hos kommunedirektøren. I tidligere gjennomganger av organisering av næringsavdelingen har en konkludert med at det er viktig at denne ressursen er organisert nært ordfører og kommunedirektør for å kunne legge til rette for god dialog mellom kommunens ledelse og næringsaktørene.

Næringsavdelingen har fram til nå i stor grad jobbet med daglige operasjonelle oppgaver. Som regionsenter er det viktig med tilstrekkelige kapasitet og kompetanse på kommunens rolle som samfunnsutvikler og strategis arbeid med de lage linjene. Kommunedirektøren vil i tiden framover vurdere om det er nødvendig å gjøre endringer i organiseringen for å koble næring og samfunnsutvikling tydeligere sammen. Oppgaver som byutvikling, strategisk arbeid med infrastruktur, tiltak for å følge opp det grønne skiftet, videregående- og høyskoleutdanning er områder som er viktig for Sortland kommune som regionsenter.

.Med naturlig avgang i næringsavdelingen sommeren 2024, vil det gjøres en vurdering av hvilken kompetanse kommunen trenger i det videre arbeidet med næring og samfunnsutvikling.